

Den bortglömda förhandlaren

Hur *concurrences* kan leda till nya upptäckter

Simon Ottosson
Linnéuniversitetet

Inledning

”Agreement” definieras enligt Oxford English Dictionary som ”An arrangement (typically one which is legally binding) made between *two or more* parties and agreed by mutual consent.”¹ För att få en så sanningsenlig bild som möjligt av den historiska kontext i vilken ett specifikt avtal (agreement) har träffats ter det sig då, vill jag hävda, rimligt att studera det avtalet utifrån flera av de ingående parternas bidrag till själva avtalet och förhandlingsprocessen.

Läser man forskning om den i södra Filippinerna belägna Sulu-arkipelagens 1900-talshistoria är det dock lätt att få uppfattningen att avtal kan träffas utan att fler än en part är inblandad. De lokala, sulunesiska parterna, tenderar nämligen att utelämnas i historieskrivningen – till och med i namngivandet av avtalen. Det första avtalet som träffades mellan USA och Sulu-sultanatet är inget undantag, inte ens till namnet: ”Bates-agreement”, efter den amerikanska officeren John C. Bates som var USA:s representant.² En närmare undersökning med grund i den postkoloniala teoribildningen *concurrences* visar dock att

---

¹ Eftersom den aktuella forskningen samt det studerade källmaterialet är skrivet på engelska jag valt att definiera just det engelska ordet samt återge definitionen på engelska. Ibland förekommer också begreppet ”treaty”, som OED definierar på ett liknande sätt. *OED Online, Oxford University Press*: <<https://www.oed.com>> "agreement". Avläst 2021-09-01 [min kursivering].; *OED Online, Oxford University Press*: <<https://www.oed.com>> "treaty". Avläst 2021-09-09.

² Se exempelvis: Oliver Charbonneau, *Civilizational Imperatives: Americans, Moros, and the Colonial World* (Ithaca 2020); Samuel K Tan, "Sulu under American military rule, 1899-1913." *Philippine Social Sciences and Humanities Review* XXXII (1) (1967), s. 1-187.; Peter G. Gowing, (1968). *Mandate in Moroland: The American government of Muslim Filipinos, 1899-1920* (Diss. Syracuse University 1968). Donna J Amoroso, "Inheriting the 'Moro Problem': Muslim Authority and Colonial Rule in British Malaya and the Philippines." i Julian Go & Anne L. Foster, (red.), *The American colonial state in the Philippines: global perspectives* (Durham 2003); Katharine Bjork, *Prairie Imperialists: The Indian Country Origins of American Empire* (Philadelphia 2019).

Oxford English Dictionaryns definition av "agreement" har bäring även i Sulu-arkipelagen kring förra sekelskiftet.³ Amerikanerna som vid den här tiden koloniserade arkipelagen skrev nämligen inte avtal med ingen. De skrev det, bland annat, med den sista erkända sultanen av Sulu, Jamalul Kiram II.

Jag ämnar ge exempel på hur avtalet formades av *båda* parter, och visa på hur *concurrences* som teori kan användas, även i studentuppsatser, för att bidra till att skapa en mer fullödig bild av historien. Men först, en kort redogörelse för den geografiska och historiska kontexten, samt en kort introduktion till *concurrences* och relationen till tidigare forskning.

Sulu-arkipelagen

Sulu-arkipelagen ligger i södra delen av dagens Filippinerna och sträcker sig sydväst ut mot den nordvästra delen av Borneo. Öarna är mestadels skogbeklädda och de viktigaste näringarna, vid sidan av jordbruk, har historiskt sett varit havsbundna, som pärlfiske, sjöröveri och handel.⁴ Vid 1800-talets mitt uppskattas det ha funnits runt 400 000 invånare i arkipelagen.⁵

Ett muslimskt sultanat upprättades på huvudön Jolo under mitten av 1400-talet efter att islam förts dit via handelsförbindelser. Sultanatet växte i makt och inflytande och kom att omfatta allt fler öar i arkipelagen. Det ingick i en form av muslimsk gemenskap med andra statsbildningar i nuvarande Malaysia och Indonesien och andra delar av södra Filippinerna. Man hade även förbindelser med Kina och den arabiska halvön.⁶

Flera europeiska kolonialmakter rörde sig kring Filippinerna från 1500-talet och framåt. Av dem kom tillslut Spanien att bli den dominerande under 1500-talets andra hälft.⁷ I södra delen, däribland Sulu-arkipelagen, mötte spanjorerna dock mycket motstånd och lyckades inte helt inlemma området i sin filippinska koloni och genomföra alla reformer de önskat – trots att de försökte i mer än

---

³ Baserad på min uppsats: Simon Ottosson (2021). "Den bortglömda förhandlaren: *Sultanen av Sulus agens och handlingsutrymme under amerikansk kolonisering 1899-1904*. C-uppsats i historia. Institutionen för kulturvetenskaper, Linnéuniversitetet.

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-100296>

⁴ *Britannica Academic* <academic.eb.com>: "Sulu Archipelago". Avläst 01/09 2021.

⁵ Thomas M. Kiefer, "The Tausug Polity and the Sultanate of Sulu: A Segmentary State in the Southern Philippines." i Gerard Rixhon (red.) *Sulu studies, 1* (Jolo 1972). s 23.

⁶ Cesar Adib Majul, *Muslims in the Philippines*. 2. rev. uppl. (Quezon City 1999[1973]) s. 95.

⁷ *Nationalencyklopedin*: <ne.se> "Filippinerna". Avläst 2021-09-01.

300 år.⁸ Kontrollen ökade visserligen mot slutet av 1800-talet, men var enligt flera både samtida och sentida bedömare knappast total.⁹ Spaniens försök att kristna de muslimska Suluneserna misslyckades och var en källa till många konflikter i området.¹⁰

Det spansk-amerikanska kriget som pågick under 1898 slutade med att USA bland annat betalade Spanien en stor summa pengar för att överta Filippinerna. Därefter utbröt det filippinsk-amerikanska kriget när USA hamnade i konflikt med de filippiner som strävade efter att göra landet självständigt. Ett år senare hade USA kontroll över majoriteten av landet, trots det fortsatte väpnat motstånd sporadiskt under flera år. Detta gjorde att USA inte hade tillräckligt med trupper att postera i södra Filippinerna, däribland Sulu-arkipelagen, som inte hade varit under lika strikt spansk kontroll som resten av landet. Sultanen och flera lokala makthavare hade förberett sig för att själva ta över efter det att Spanien lämnade sina besittningar i området och de hade tillgång till en ansenlig mängd manskap och materiell för att strida. USA försökte därför upprätta en form av indirekt styre i regionen, för att få suluneserna att acceptera USA:s suveränitet utan att USA skulle behöva avvara för mycket trupper för att upprätthålla den. Detta försök manifesterades i avtalet som denna essä behandlar.¹¹

Concurrences

Historikern Gunlög Fur, en av de drivande och tongivande forskarna inom *concurrences*, menar att man i källmaterial som redan har studerats kan hitta spår av såväl reflektion som agens hos individer och grupper som oftast inte själva får framträda i den förhärskande historieskrivningen.¹² Inspirerad av Fur studerade jag källmaterial producerat och bevarat av USA, som i mångt och

---

⁸ Barbara Watson Andaya & Leonard Y. Andaya, *A history of Malaysia*. 3. uppl. (London 2017). s 66 f.

⁹ *Britannica Academic* <academic.eb.com>: "Sulu Archipelago". Avläst 2021-09-01; Najeeb M. Saleeby, *The History of Sulu* (Manilla 1908) s 247 ff; Bjork (2019) s 172 f; Stefan Eklöf Amirell, *Pirates of Empire: Colonisation and Maritime Violence in Southeast Asia* (Cambridge 2019) s 42.

¹⁰ Majul (1999[1973].) s. 89, 121, 408 f.

¹¹ *Britannica Academic* <academic.eb.com>: "Spanish-American war". Avläst 2021-01-09; Eklöf Amirell (2019) s 64 ff.

¹² Gunlög Fur, "Concurrences as a Methodology for Discerning Concurrent Histories" i Diana Brydon, Peter Forsgren, & Gunlög Fur (red.) *Concurrent Imaginaries, Postcolonial Worlds: Toward Revised Histories* (Leiden 2017) s. 40f.

mycket redan undersökts av tidigare forskare, för att försöka hitta spår av sultanens handlingsutrymme och agens vid tiden för det aktuella avtalet.¹³

Fur framhäver att det engelska begreppet *concurrences* har flera synonymer och betydelser, inte bara den kanske mest uppenbara och i modern forskning ofta förekommande *samtidighet*, utan också *konkurrens*. Olika världar, länder, stater, organisationer och individer möts och interagerar med varandra. Denna interaktion menar Fur kan undersökas genom två viktiga ingångar; *konkurrerade anspråk*, olika sätt att se på världen, att förklara den, förstå den och vad som ses som gångbara sätt att påverka den, exempelvis olika sätt att se på ägande eller religion; och *stunder av sammanflätning*, som inträffar när dessa *konkurrerade anspråk* möts i tid och rum. Den här sammanflätningen påverkar alla inblandade parter och summan av den skiljer sig från de ingående delarna. Fur menar också att man ska närma sig dessa fenomen utan förutfattade meningar om vilka som styr själva flätningen. För att göra dessa undersökningar bör man ha två fasta principer: den första är att de platser och kulturer man undersöker har, eller hade, egna informationsbanker med information om ”historic/al events and processes, law and religion.” som de fört vidare inom sina samhällen under generationer; den andra principen är att man måste tillskriva dessa studieobjekt en egen agens och handlingsförmåga.¹⁴

För att ta hänsyn till dessa informationsbanker och förstå bakgrunden till vilken typ av handlingsutrymme och agens sultanen hade i den tidigare beskrivna historiska kontexten vänder jag mig till den amerikanska antropologen Thomas Kiefers fältarbeten i Sulu-arkipelagen under 1960-talet.

Sulu-sultanatets makt- och samhällsstruktur

Resultatet av Kiefers studie kan kortfattat sammanfattas i följande punkter:

- Sultanatet hade en segmentär konstruktion, varje del styrdes och fungerade ungefär som helheten i sig gjorde.

- Sultanens makt liknade i mångt och mycket andra lokala makthavares (kallade *datu*), den stora skillnaden låg i omfattningen.

---

¹³ Ottosson (2021) s. 9 ff.

¹⁴ Fur (2017) s 33 f, 40 ff, citat s. 41.

-Sultanen hade samma relation till makthavarna under honom som de i sin tur hade till människorna under sig.

-Deras undersåtar hade inget direkt beroendeförhållande till sultanen, deras lojalitet låg framför allt hos den hierarkiskt närmaste maktpersonen.

-Det politiska livet kretsade kring allianser, som kunde skifta snabbt och ofta. Man verkade för sin allians bästa, inte det allmänna bästa.¹⁵

Systemet ledde till att sultanatet inte centraliserades i någon större utsträckning. Till skillnad från segmentära stater i Afrika, som Kiefer jämförde med, spelade dock inte släktskap någon avgörande roll. Istället stod allianssystemet i fokus och där var det reell, inte hereditär makt, som var viktigast. Ett undantag var just sultanen, vars position hade mer ärftliga drag, även om inte heller han kunde överleva utan uppbackning av en reell maktbas. Han som person kunde inte heller skiljas från själva ämbetet, de var ett och samma. Det och hans ställning som religiöst överhuvud var i mångt och mycket sultanens styrkor.¹⁶ Hur har då detta system och dess dåvarande ledare förstått i avtalsprocessen med amerikanerna vid 1800-talets slut och 1900-talets början?

Tidigare forskning

I tidigare forskning tenderar sultanens roll i processen att behandlas som liten, relativt passiv och utan större intresse.¹⁷ Över lag gäller att i den mån ett mer sulu-centrerat eller sulu-inkluderande perspektiv har anlagts på arkipelagens historia har det främst varit i relation till tiden före amerikansk kolonisering.¹⁸

Oliver Charbonneau beskriver i sin bok *Civilizational Imperatives: Americans, Moros and the Colonial world* (2020) visserligen delvis hur invånarna ibland bemötte det amerikanska styret. Det blir dock nästintill endast som en form av reflexiva reaktioner, där just *concurrences* fokus på agens hos de koloniserade i mångt och mycket saknas, framför allt i beskrivningen av sultanen. Att amerikanerna också, åtminstone i viss mån, var utelämnade till sulunesernas ställningstaganden och handlingar lyfts inte heller direkt fram och det saknas i

---

¹⁵ Kiefer (1972) s 27f., 41 f., 52 ff.

¹⁶ Kiefer (1972). s. 41 ff, 50 f.

¹⁷ Se not 2 i denna essä.

¹⁸ Se bland annat: Saleeby (1908); Majul (1999[1973]); James F. Warren, *The Sulu Zone 1768-1898*. (Singapore 1981).

relation till det studerade avtalet. Charbonneau vidhåller att sultanen, Jamalul Kiram II, hade en begränsad makt och att samtida korrespondens tyder på att han var orolig för sin egen legitimitet. De amerikanska representanterna ska dessutom flera gånger ha uttryckt sig nedsättande om Kiram II:s position och förmåga. De menade att han var sämre än andra lokala makthavare USA hade haft att göra med. I relation till detta konstaterar Charbonneau sonika att Kiram II, trots dessa omdömen och flera försök att beröva honom hans makt, lyckades fortsätta vara politiskt aktiv tills han dog 1936. Hur han lyckades med detta konststycke, och vad det innebar, lämnar Charbonneau dock osagt.¹⁹

En av de mest framstående forskarna på området, Peter Gowing, skriver i sin doktorsavhandling *Mandate in Moroland: The American Government of Muslim Filipinos, 1899-1920*, framlagd 1968, om hur han vill presentera en mer sanningsenlig bild av USA:s tid som kolonistör i södra Filippinerna.²⁰ Han målar dock upp en bild av en tämligen passiv sultan under det aktuella avtalets tillblivelse. Sultanens inrikespolitiska situation eller hans påverkan under förhandlingarna tas knappt upp. Det är över lag ett USA-dominerat perspektiv som förs fram av Gowing.⁶³ Dock framhåller han USA:s misslyckande med att försöka åsidosätta Kiram II och menar istället att han kom att vara en maktfaktor i regionen länge, om än inte i samma utsträckning som tidigare.²¹ Vad pågick då egentligen under förhandlingarna som ledde fram till avtalet? Nedan redogörs för att axplock.

Förhandlingarna

Möten

Kiram II närvarade inte personligen under de inledande förhandlingarna med officeren John C. Bates, USA:s representant i Sulu-Arkipelagen. Han skickade istället olika sändebud som förde hans talan. När de väl träffades personligen märktes genast en form av *konkurrerande anspråk*. Bates och Kiram II verkar ha haft olika syn på hur förhållandet mellan ämbete och person såg ut. Bates tog inte emot Kiram II:s gåvor, pärlor och en ponny, med den underförstådda förklaringen att det skulle kunna ses som en muta. När de träffades för andra gången förväntade sig dock Bates att Kiram II skulle ta emot hans gåva, 1500\$,

---

¹⁹ Charbonneau (2020) s. 154., 204 ff., passim.

²⁰ Gowing (1968) s. ii f.

²¹ Gowing (1968) s. 411.

en form av kompensation för de spanska garnisoner på huvudön Jolo som sultanen övertog när spanjorerna drog sig tillbaka, men som USA nu gjorde anspråk på. Kiram II sa dock att han "[...] would not like to take it along, as you did not accept present I gave you yesterday." Bates svarade då att "But this is from my Government, and your present was from yourself; a son can accept at any time a present from his father – i.e., from the Government.". Varpå Kiram II accepterade pengarna.²²

Det verkar inte helt tydligt om Kiram II representerar en annan statlig entitet med vilken USA förhandlar, eller om han redan är en del av USA. Med Kiefers beskrivning av Sulu-sultanatets interna maktstruktur i åtanke, som beskriver hur sultanens ämbete inte går att skilja från hans egen person gör situationen än mer prekär. Olika sätt att betrakta ämbete kontra person samt hur förhållandet mellan Sulu-sultanatet och USA ser ut vid det givna tillfället verkar kollidera här. Genom att inleda förhandlingar med varandra måste de navigera dessa *konkurrerande anspråk*, vilket alltså blir en form av *sammanflätning*. En av många skall det visa sig.

Positioner

Kiram II var knappast omedveten om hur förhandlingsläget såg ut 1899. Han uppmanade de andra makthavarna i regionen att inte stöta sig med amerikanerna, som han antydde inte var likadana som spanjorerna: "They leave us our laws, and if you love yourselves and your country avoid coming to blows with the Americans, because they are like a matchbox – you strike one and they all go off."²³ Även om han själv inte hade total kontroll över alla andra makthavare i regionen (ha Kiefers beskrivning av sultanatet i bakhuvudet), verkar han försöka intala dem att det är USA själva, inte han, som kommer orsaka problem om de gör något förhastat. Kiram II:s egen position i arkipelagen var inte säker och han verkade se amerikanernas ankomst som ett tillfälle att stärka den vis-à-vis lokala konkurrenter. Samtidigt gav han också uttryck för en förståelse för att USA:s position inte var helt enkel, eftersom de var underbemannade och ännu inte fått full kontroll över sin nya koloni. Kiram II sa till Bates under förhandlingarna att "[...] because, although things have gone

---

²² Senate Document No. 136, 56th Congress, 1st session, 1900. "Treaty with the Sultan of Sulu" s 19, 30 f, 33, 37, 44, 47, 60 f., 65 f, citat s. 66.

²³ Treaty with the Sultan of Sulu s. 16.

on very quietly, it is just like both parties sitting over a hanging sword, not knowing where they were.”²⁴

Kiram II försökte också använda läget för att skaffa sig nya fördelar, och behålla gamla. Han lät sitt sändebud meddela Bates att ”It’s the Sultan’s wish to come to [...] a new agreement between the United States and himself– to throw out what was not good in the old agreement with the Spanish and put in what would be better.”²⁵ Han hade alltså ambitioner med förhandlingarna. Den inställningen visade sig inte vara ogrundad.²⁶ I amerikanska dokument skrev de själva att det var nödvändigt för USA att ingå avtal med lokala makthavare och att vissa regioners styre, däribland Sulu-arkipelagens, [...] will be conducted through the agency of their sultans, datos or chiefs [...].²⁷ Att USA var måna om att skriva ett avtal med dem skulle också, utöver behovet av själva avtalets innehåll, kunna bero på att USA hade ett behov av att kunna visa upp det för andra kolonialmakter för att legitimera sitt anspråk på arkipelagen.²⁸ Dessutom, bland annat i relation till frågan om ämbete kontra person men också frågan om sultanens maktställning i arkipelagen, är det intressant att Kiram II menade att avtalet skulle vara mellan USA och honom själv. I praktiken undertecknas det även av andra lokala makthavare, formellt underställda sultanen.²⁹

Suveränitet, slavar och ägandet av arkipelagen

Frågan om vad suveränitet betytt under spanskt styre, och vad det skulle komma att betyda under amerikanskt styre upptog mycket av fokuset under förhandlingarna. I bakgrundstexten till det färdiga avtalet som det presenterades för den amerikanska kongressen tidigt år 1900 förklarade man att Spaniens styre över arkipelagen var ”[...] rather those of suzerainty than of sovereignty [...]. Hence the Sultan’s request for protection and not annexation is reasonable.”³⁰ Längs de linjerna argumenterade också Kiram II och menade att de ”[...] recognized the sovereignty of Spain over these islands as a protectorate, but not

---

²⁴ Treaty with the Sultan of Sulu s. 30 f.

²⁵ Treaty with the Sultan of Sulu s. 31.

²⁶ Se även not 30.

²⁷ . Report of the Philippine Commission to the President. Vol. 1. January 31, 1900. (1900). Washington: Government Printing Office.

<<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=miun.acx9637.0001.001&view=1up&seq=5>> (avläst 2020-12-29) s. 101 f.

²⁸ Treaty with the Sultan of Sulu s. 34, 37 f.

²⁹ Treaty with the Sultan of Sulu s. 26 ff.

³⁰ Treaty with the Sultan of Sulu s. 14.

with the right of occupation.”³¹ Han påtalade också att det i avtalet på deras språk tausug stod ’ö’ och inte ’arkipelag’ och menade att Spaniens suveränitet, enligt dem, gällt för huvudön i arkipelagen, Jolo, men inte för arkipelagen som helhet. Kiram II:s sändebud till förhandlingarna framhärdat och klargjorde sultanens hållning i frågan ”[...] we think it very right to ask that places borrowed [av Spanien, min anmärkning] from the Sultan should go back to him.”³² Bates svar fick Kiram II:s förhandlingstaktik att framstå som rimlig: ”They have the right to ask for all they think they can get.”³³

Ett exempel på hur *konkurrerande anspråk sammanflätas* – dessutom på ett sätt där det blir tydligt att sultanen, genom sitt eget handlande och sin agens – påverkar avtalsprocessen till sin fördel är hur dispyten om översättningen av ’ö’ och ’arkipelag’ i det tidigare avtalet med Spanien löstes. USA hade redan erbjudit sig att utöka de månatliga betalningar till sultanen, hans närmsta män och andra lokala makthavare som de tidigare erhöll från Spanien. Under förhandlingarna erbjöd Bates dessutom att betala Kiram II en engångssumma som ett tack för att han höll ordningen efter att Spanien gav sig av från de öarna sultanen hävdade att de bara fått låna av honom.³⁴ Kiram II:s återopande av de gamla spanska avtalen och hans förhandlingar med USA gav honom visserligen inte exakt det han begärde, kontroll över dessa öar, men han fick en monetär ersättning istället.

Kiram II fick också igenom förändringar kring reglerna för det slaveri som fortfarande förekom i arkipelagen. USA:s förslag var att alla slavar skulle ha rätt att köpa sin frihet för 50\$. Kiram II menade dock att det vore bättre om de fick köpa ut sig för sitt marknadspris, eftersom ”[...] some slaves were not worth 50\$ and others were worth more than that.”³⁵ USA accepterade hans förslag, vilket senare kom att leda till starka protester från kritiker av USA:s kolonialpolitik.³⁶

Kiram II begärde fler ändringar och tillägg i avtalstexten. En begäran, om att arkipelagen inte skulle säljas vidare till någon annan kolonialmakt utan hans vetskap, accepterades direkt: ”it shall never be sold without the Sultan’s consent” deklarerade Bates.³⁷

---

³¹ Treaty with the Sultan of Sulu s. 38

³² Treaty with the Sultan of Sulu s. 40

³³ Treaty with the Sultan of Sulu s. 14, 34, 38 ff., 40 f., citat s. 40.

³⁴ Treaty with the Sultan of Sulu s. 36 f., 62 ff.

³⁵ Treaty with the Sultan of Sulu s. 59 f.

³⁶ Michael Salman, *The embarrassment of slavery: controversies over bondage and nationalism in the American colonial Philippines* (Berkeley 2001) s. 27 f, 33, 36, 40 ff.

³⁷ Treaty with the Sultan of Sulu s. 50.

Religion

Kiram II ville försäkra sig om att USA inte skulle utmana "[...] the rights and dignities of His excellency", och yrkade på att de skulle skriva i avtalet "that the American Government would not interfere in any customs of the religion".³⁸ Bates förvissade sig om att det inte skulle inkludera *Juramentados*³⁹, suluneser som med en religiös motivering utförde självmordsattacker mot kristna, och lämnade ett motförslag på avtalstext. Kiram II:s sekreterare godtog dock inte det varpå Bates i stället accepterade sultanens föreslagna avtalstext.⁴⁰ Kiram II fick alltså igenom sin vilja här, och med Kiefers beskrivning av sultanatets maktstruktur i åtanke kan man ana att detta är en viktig punkt för Kiram II:s ställning i arkipelagen. Kanske hade sultanen och Bates olika bilder av vad religiösa traditioner faktiskt betyder eller innebär i sammanhanget, däri finns ett *konkurrerande anspråk* och genom förhandlingen sker en konkret *sammanflätning*.

Sammanfattning och slutsats

Genom en användning av *concurrences* har tidigare studerat källmaterial, skapat och bevarat av kolonialmakten, synliggjort hur en lokal härskare navigerade sin samtid och agerade gentemot de koloniserande och flera exempel på nya aspekter av en historisk process har lyfts fram. Sultanen Jamalul-Kiram II förhandlade exempelvis sig till ekonomisk kompensation, ändringar i priset som slavarerna skulle betala för sin frihet och han lyckades trygga sin roll som religiöst överhuvud.

Precis som Fur påpekade blir resultatet av en *sammanflätning* av *konkurrerande anspråk* mer än summan av de ingående delarna, som i fallet med den monetära ersättningen. Naturligtvis påverkades Kiram II också av sin samtid och hade knappast en fri agens⁴¹, men han verkar också i sin tur ha påverkat sin samtid, åtminstone under dessa förhandlingar, mer än vad tidigare forskning har gett sken av. Det är inte liktydigt med att Kiram II på något sätt var moraliskt eller i andra hänseenden "bättre" än Bates. Det är dock ett exempel på hur *concurrences* kan nyansera bilden av processer som redan har studerats.

---

³⁸ Treaty with the Sultan of Sulu s. 57.

³⁹ Franklin J. Ewing, "Juramentado: institutionalized suicide among the Moros of the Philippines." *Anthropological Quarterly*, 28:4 (1955) s.148-155.

⁴⁰ Treaty with the Sultan of Sulu s. 58.

⁴¹ Se Ottosson (2021) för utförligare resonemang.

När tidigare förbisedda aktörer får ses som just aktörer, och den insikten får påverka såväl formulerandet av forskningsfrågan som själva tillvägagångssättet kan det, i kombination med sedvanligt forskningsförfarande, leda till nya slutsatser som förhoppningsvis kommer närmare en mer sanningsenlig bild av historiska personer och processer. Det visar också på att källmaterial producerat och bevarat av kolonialmakter, med den potentiella tendens och andra problem det kan innebära, faktiskt kan användas för att rekonstruera och analysera de koloniserades perspektiv och agens – åtminstone i större utsträckning än vad som tidigare gjorts. Här vill jag hävda att det finns utrymme för fler studier, inte minst av andra studenter, att ta vid, för att fortsätta vaska fram hur hittills förbisedda aktörer i såväl den studerade regionen som i andra, liknande kontexter, egentligen har påverkat och påverkats av sin samtid.